

Obstát v nových výzvách:

koncepce pro IPS FSV UK v období 2023-2026

PhDr. Petr Jüptner, Ph.D.

Úvod

Do předložené koncepce jsem jako dosavadní ředitel Institutu politologických studií (IPS) Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy (FSV UK) zahrnul nejen výhled do budoucnosti, ale v rámci své odpovědnosti za dosavadní mandát v úvodní kapitole také ohlédnutí za naplněním koncepce předložené v roce 2018. Mé směřování bude postavené na kontinuitě, v předložené koncepci se proto zaměřím především na vybrané nejdůležitější priority pro nadcházející období. Zmínky o nastavených pravidlech lze vztáhnout k publikovaným a veřejně dostupným vyhláškám ředitele institutu (<https://ips.fsv.cuni.cz/institut/dokumenty/vyhlasky-reditele-ips>). S prosbou o pochopení blíže nevysvětluji zkratky cizojazyčných studijních oborů IPS (<https://fsv.cuni.cz/en/admissions>) a zkratky v oboru (např. ČSPV, ECPR) nebo na univerzitě (FSV, CJSP) známé.

Obsah

Summary.....	4
a) Kde se nacházíme v roce 2022 (naplnění cílů koncepce 2019-2022).....	4
b) Kde chceme být v roce 2026.....	5
Obstát v nových výzvách: koncepce pro IPS FSV UK v období 2023-2026:.....	6
1) Kontinuita jako směr.....	6
2) Rozpracovaná agenda.....	7
a) Organizační řád 2.0.....	7
b) Institut „učících doktorandů“ (UD).....	7
3) Čtyři výzvy pro IPS.....	8
a) Národní reforma rámce pro doktorské studium.....	8
b) Vyrovnání se s předpokládaným propadem institucionálních příjmů.....	8
c) Implementace Principů kariérního rozvoje na IPS.....	9
d) Implementace reformy managementu vědy.....	9

Summary

a) **Kde se nacházíme v roce 2022 (naplnění cílů koncepce 2019-2022)**

Institut politologických studií (IPS) je konsolidovanou institucí, která má nad rámec základních vnitrofakultních norem funkční systém vlastních vnitřních předpisů. Tyto předpisy zároveň nejsou pouze byrokratickými normami, ale zajišťují všechny potřebné funkce jako je transparentnost, motivace zaměstnanců, komunikace, zpětná vazba k vědeckému výkonu, reflexe studentského hodnocení výuky atp. Institut spustil nové webové stránky, zavedl elektronický rezervační systém pro konzultační a úřední hodiny a má implementovaný vlastní systém elektronického oběhu a podepisování dokumentů. IPS je v dobré finanční kondici, má diferenciované a stoupající příjmy i potřebnou finanční rezervu. IPS je atraktivním zaměstnavatelem, průměrná měsíční mzda včetně bonusů dosáhla za rok 2021 u akademických pracovníků 96 tis. CZK, resp. 85 tis. CZK bez započítání vedoucích pracovníků. V roce 2022 došlo k dalšímu navýšení mezd, které zaměstnancům dodalo klid v době vysoké inflace a zdražování energií. Dle dostupných dat patří mzdové příjmy na IPS k nejvyšším na celé Univerzitě Karlově. Institut má svůj vlastní systém benefitů, zajišťuje zaměstnancům anglickou konverzaci, každý zaměstnanec s relevantním úvazkem má nárok na laptop a příspěvek na telefon. Díky dlouholeté politice scelování a motivace kmenových zaměstnanců se podařilo zacetit generační mezeru vzniklou před cca 15-20 lety. V období 2019-2022 proběhla u zaměstnanců dvě úspěšná jmenovací řízení a pět úspěšných habilitačních řízení, další jedno habilitační řízení je zahájené. V následujících letech by přitom měla následovat další vlna habilitačních řízení silné generace 30+. Všechny studijní obory IPS mají akreditace schválené do roku 2028, 2030 nebo 2032. Byl nastaven propracovaný systém reflexe studentského hodnocení výuky, který umožňuje vyhodnocovat i dlouhodobé trendy. IPS výrazně investuje do podpory doktorandů, objem všech stipendií vyplácených nad rámec pravidelných zákonných stipendií dosáhnul v roce 2021 neuvěřitelného objemu 5 mil. CZK. Během pandemie COVID-19 zajistil IPS duální výuku jako nejobtížnější z nabízených variant, a i díky tomu udržel a navýšil zájem o své cizojazyčné programy, jejichž příjmy již předčily výši dotace z MŠMT na vzdělávání v českých oborech (43 mil. CZK za rok 2021). Každý z cizojazyčných programů má uzavřené joint-degree nebo double-degree, v některých případech dokonce několik. Díky nastavení IPS došlo k výraznému pokroku v excelentních a mezinárodně relevantních publikacích, což má svůj odraz mj. v navýšení institucionální dotace na vědu pro IPS o 64% v roce 2022. IPS je úspěšné v soutěžích o prestižní univerzitní granty, v roce 2022 disponujeme třemi projekty PRIMUS a třemi projekty UNCE (univerzitní centra excelence). Je nastavena podpora podání třech velkých mezinárodních projektů typu HORIZON v období 2022-2024. Institut má nastavenou robustní infrastrukturu pro řešení vědeckých projektů, které zajišťují tři projektové manažerky. Akademičtí pracovníci v rámci tzv. „balíčku na vědu“ mohou využít příspěvek na cestovné, proof reading nebo pomocnou vědeckou sílu. IPS si udržel dva kvalitní vědecké časopisy, které jsou

indexovány v databázi Scopus. Institut prošel silnou internacionalizací, která je viditelná v doktorském studiu, vědě, vzdělávací činnosti i v procesech na institutu. Rozvíjí se program Alumni & stáže IPS, v jehož rámci pravidelně probíhá nejvýznamnější univerzitní pracovní veletrh pro studenty společenských a humanitních věd. Vznikla opravdová Alumni komunita IPS, která se několikrát za rok potkává na akademických, společenských i sportovních akcích. Díky úzké spolupráci s Politologickým klubem získáváme kvalitní zpětnou vazbu od našich studentů.

b) Kde chceme být v roce 2026

Hlavní cíle pro období 2023-2026 lze rozdělit do několika málo skupin:

- 1) V oblastech nedotčených předloženou koncepcí hodlám zachovat kontinuitu k dosavadnímu směřování institutu, které bylo stručně zachyceno v předcházející kapitole.
- 2) Separátně bych chtěl zmínit úkoly, které jsou v přípravě a budou dokončené na přelomu letošního a příštího roku. Bude se jednat zejména o implementaci instituce tzv. „učícího doktoranda“, která spočívá v navýšení odměny pro doktorandy, kteří jsou zapojeni do výuky. Dále bude dokončen a s vedením FSV odsouhlasen nový organizační řád IPS, který bude vedle kompetencí a organizačních složek upravovat rovněž procesy a komunikaci na institutu.
- 3) Hlavním úkolem IPS pro následující období je obstát ve čtyřech nových výzvách, kterým budou čelit a čelí jak všechna česká univerzitní pracoviště, tak specificky instituty Fakulty sociálních věd. Tyto výzvy jsou především čtyři, dvě „národní“ a dvě „fakultní“. První „národní“ výzvou je chystaná reforma doktorského studia, která bude mít obrovský vliv na vymezení doktorandů, profil uchazečů a především na financování institutu. Druhou „národní“ výzvou je očekávaný propad institucionálních finančních prostředků na vědu i vzdělávací činnost v souvislosti s nastupující hospodářskou recesí. První „fakultní“ výzvou je implementace Principů kariérního rozvoje FSV UK, neboli „kariérního řádu“. Druhou „fakultní“ výzvou je implementace nového systému managementu vědy na FSV UK.

V následujícím textu se budu uvedeným skupinám cílů podrobněji věnovat.

Obstát v nových výzvách: koncepce pro IPS FSV UK v období 2023-2026:

1) Kontinuita jako směr

V případě jmenování do funkce ředitele přirozeně zachovám kontinuitu vývoje institutu. Zachovám decentralizovaný a přehledný způsob řízení, vedoucím kateder po diskusi s nimi stanovím nové střednědobé rozvojové cíle pro další období. Budu klást důraz na zjednodušování a transparentnost procesů, na čemž budu spolupracovat s vedením fakulty. Nadále budu klást důraz na prioritizaci kmenových zaměstnanců, kterým chci vytvářet kvalitní infrastrukturu a materiální podmínky pro jejich nelehkou práci. Budeme pokračovat v rekrutaci zahraničních akademických pracovníků i expatů (jako jedné z mnoha forem internacionalizace na IPS). Pokud to bude legislativně možné, rád bych ukotvil systém odměňování (ve smyslu bonusů) prostřednictvím vnitřního předpisu – vyhlášky ředitele. Ve spolupráci s FSV UK budu usilovat o vylepšení modulů pro konzultační a úřední hodiny, další profesionalizaci technického zajištění duální výuky, na úrovni UK budu prosazovat eliminaci nedostatků spojených se SIS. Vedení fakulty budu nabízet pilotní projekty na IPS, v jejichž rámci by se testovala elektronizace agend. V souladu s univerzitní politikou počítám s postupným přechodem na jedinou platformu pro duální výuku. Budu usilovat o stabilitu forem výuky, nemělo by docházet k častému střídání režimů „online“, „offline“ a „duální výuka“, změny bychom měli dělat pouze v případě pádných důvodů. Z tohoto důvodu preferuji prezenční výuku v českých studijních programech a duální výuku v anglických studijních programech, která reflektuje nejenom odeznívající pandemii COVID-19, ale i válečný konflikt na Ukrajině nebo problémy zahraničních studentů se získáváním víz. Budu usilovat o udržení a rozvoj double-degree, která máme zavedená ve všech anglických studijních programech. Budu stavět na nastavených procesech, jejichž cílem je zlepšování kvality výuky. Ve spolupráci s fakultou podpořím nabídku kursů rozvoje pedagogických dovedností zaměstnanců IPS. Budu pokračovat v rozvoji infrastruktury na podporu vědy, která je založená na týmu projektových manažerek, tzv. balíčku na vědu pro akademické pracovníky a systému podpory podávání velkých projektů. Směřujeme k podání velkých mezinárodních projektů, které byly v minulosti jednou ze slabin IPS. Budu se snažit udržet oba recenzované odborné časopisy IPS, které by postupně měly dále vylepšovat svoji pozici v oborových databázích. Nadále budu působit na oborové rady kateder tak, aby docházelo k diferenciaci mezi excelentními a „neplněními“ doktorandy a k související redistribuci doktorských stipendií. Budu usilovat o racionální fungování institutu, budu se snažit ohraničovat působení soupeřících vlivových skupin na IPS a budu bránit dedikacím výsledků tvůrčí činnosti vzniklých na IPS jiným institucím. Chci úzce spolupracovat s vedením fakulty a děkanátu tak, aby rozvoj institutu přispíval rovněž k rozvoji fakulty. Hodlám pokračovat v úzké a úspěšné spolupráci s Politologickým klubem FSV UK. Po zvládnutí stěhování z Jinonic do Pekařské zajistím funkční dislokaci všech součástí IPS ve

zrekonstruovaných prostorách v Jinonicích. V souladu s dříve komunikovanými prioritami budu společně s vedením fakulty prověřím, zda by bylo možné při fakultě v rámci sladování pracovního a rodinného života zřídit dětskou skupinu.

2) Rozpracovaná agenda

V rámci své koncepce bych chtěl separátně zmínit dvě rozpracované agendy, které nebylo možné zahrnout do předcházející kapitoly. Jedná se o rozpracovanou agendu, která by měla být implementována ihned na začátku roku 2023.

a) Organizační řád 2.0

Institut má přesně a racionálně nastavené rozdělení kompetencí, postavené primárně na individuální odpovědnosti, zároveň jsou transparentně nastavené rozhodovací procesy. Aktuální prioritou je předložení a implementace nového organizačního řádu. Tento organizační řád pracovním označuji „2.0“, neboť by měl být přizpůsobený proměnám akademického prostředí a měl by vedle kompetencí upravovat rovněž procesy a komunikační kanály. Hlavním cílem je eliminace nedostatků v komunikaci, na které je složité institucionální akademické prostředí náchylné. Organizační řád 2.0 by tak přesně upravoval způsob řešení typových problémů, zároveň by zahrnoval i technologické aspekty, konkrétně způsob sdílení informací a užívané komunikační kanály (cloud, elektronická komunikace, modul „konzultace.fsv.cuni.cz“). Modul „konzultace.fsv.cuni.cz“ bude po eliminování technických omezení využit jako nástroj pro všechna úřední jednání na IPS.

b) Institut „učících doktorandů“ (UD)

Doktorandi mají na IPS ve srovnání s jinými pracovišti dobré a motivační podmínky, které jsou navázané zejména na vědecké výsledky. Aktuálně finalizujeme přípravu institutu „učícího doktoranda“, který by de facto vedl k odpoutání systému odměňování doktorandů za výuku od systému odměňování externistů. Hlavním cílem je navýšit odměňování doktorandů za výuku, vedlejším cílem je motivace kateder k přiměřenému zapojení doktorandů do výuky a zvýšení efektivity doktorského studia. Podmínkou pro zařazení na pozici „učícího doktoranda“ je výuka 2-3 přepočtených kurzů za kalendářní rok, a přiměřená účast na státních závěrečných zkouškách, imatrikulacích, promocích a přijímacích zkouškách. Podmínkou pro zařazení na tuto pozici je rovněž hodnocení „A“ a naplňování plánu prací na disertační práci dle ISP. „Učícím doktorandům“ bude vypláceno měsíční stipendium ve výši 3 tis. CZK. Institut „učících doktorandů“ by měl být

implementován již od roku 2023, zároveň však bude vzhledem k chystané reformě rámce doktorského studia patrně dočasný.

3) Čtyři výzvy pro IPS

a) Národní reforma rámce pro doktorské studium

Aktuálně je zřejmé, že bude realizována výrazná změna národního rámce pro doktorské studium, která bude spočívat ve snaze omezit neefektivní financování, snížit dotaci univerzitám a zvýšit řádné doktorandské stipendium na 1,2 násobku minimální mzdy. V listopadu 2022 jsme v situaci, kdy se přesné kontury mohou ještě měnit, není rovněž zřejmé, jakou politiku nastaví v rámci své autonomie samotná Univerzita Karlova. Reforma obecně vychází ze správných východisek, její realizace však bude obsahovat řadu rizik. Před spuštěním reformy bude nepochybně nutné upravit politiku institutu směrem k doktorskému studiu. Prvním nezbytným krokem by měla být diskuse o profilu doktoranda, která by měla najít svůj odraz i v podmínkách pro přijímací řízení. Je zřejmé, že s novým vymezením i finančním ohodnocením doktoranda se částečně změní jejich profil. Zároveň bude nutné dále zvýšit motivaci oborových rad kateder, protože jakákoliv neefektivita by znamenala finanční hrozbu nejen pro příjmy samotných doktorandů IPS, ale mohla by mít i dopad na IPS jako celek. Bude nutné snížit počet nastupujících doktorandů. Hlavní slabinou chystané reformy bude bezpochyby (ne)vymezení role samotných doktorandů. Cílem institutu tak bude roli doktorandů ještě více zpřesnit, a vzhledem k parametrům připravované reformy (počítá se s omezením možností vedlejších příjmů) zajistit, aby doktorandi měli na IPS nadstandardní povinnosti a zároveň ještě vyšší příjmy než avizovaný 1,2 násobek minimální mzdy. Aby byla rekrutace doktorandů v novém rámci funkční, budou se jejich příjmy muset pohybovat minimálně na úrovni 30 tis. CZK. Aby bylo takové financování možné zajistit, budu prosazovat povinné, (jakkoliv přiměřené a omezené), zapojení doktorandů do výuky.

b) Vyrovnání se s předpokládaným propadem institucionálních příjmů

Již v roce 2023 se počítá s propadem institucionálních příjmů na vědu, zároveň dojde ke stagnaci příspěvku na vzdělávací činnosti. Vzhledem k perspektivě ekonomické recese a s ní souvisejícího propadu daňových příjmů lze v následujících letech počítat s možností celkového propadu institucionálních příjmů, který půjde „proti“ zvyšujícím se mzdovým nákladům, které budou muset alespoň částečně kompenzovat inflaci. S propadem institucionálních příjmů dojde ke zvýšení závislosti na příjmech z anglických studijních programů. Mým prvním cílem tak bude udržet vysokou produktivitu práce na institutu, nepočítám se zvýšením kvóty institucionálních úvazků na katedrách. V souladu s dosavadní politikou nebudu vytvářet vědecké úvazky financované z institucionálních

prostředků. Budu vést katedry k tomu, aby zajistily zapojení všech svých akademických pracovníků do grantových projektů. Udržím stav, kdy jsou veškeré procesy na institutu nastavené na zajišťování kvality se zohledněním pozitivních i negativních finančních dopadů. Druhým cílem bude zachování vysokého a profesionálního nasazení při zajišťování i propagaci anglických programů (CJSP). Budu preferovat udržení duální výuky v anglických programech, která by měla eliminovat možné negativní dopady a výkyvy. Duální výuka by na druhou stranu neměla ohrozit kvalitu studia. Udržení anglických programů je pro IPS zásadní i s ohledem na fakultní infrastrukturu, případným výpadkem by mohl být prostřednictvím snížení režii ohrožen i fakultní servis, případně jeho kvalita.

c) Implementace Principů kariérního rozvoje na IPS

Přijetí Principů kariérního rozvoje na FSV UK je ve fakultní historii zásadní a dost možná podceňovanou změnou. Těžiště implementace „kariérního řádu“ je přitom na institutech, které mohou v případě chyb zvýšit byrokracii, ale zejména poškodit jak jednotlivé zaměstnance, tak výkonost celého institutu. Z tohoto důvodu je zásadní prioritou plynulý a bezchybný přechod ze starých pravidel na nové, který zároveň vyžaduje novelizaci významné části interních předpisů IPS. V souladu s Opatřením děkana zavedu funkční a jednoduchý systém aktualizace a vyhodnocování standardizovaných plánů kariérního rozvoje. Implementaci na IPS pojmám jako minimalistickou, bez volitelných „přílepků“ k platnému Opatření děkana. Zajistím vyváženost mezi atraktivitou pozic lektorů a akademických pracovníků, objem výuky lektorů bude cca dvojnásobný ve srovnání s akademickými pracovníky, u nichž je nutné dosahovat kvalitní vědecké výsledky. Na druhou stranu dochází ke zvýšení mzdového ohodnocení lektorů, kteří jsou důležitou (jakkoliv minoritní) součástí pracoviště. Prioritou při zpracování plánů kariérního rozvoje habilitovaných akademických pracovníků budou konkrétní počiny v rámci mezinárodní spolupráce, získávání grantů se zapojením doktorandů a postdoků, a v neposlední řadě mentoring mladších akademických pracovníků v rámci přípravy na habilitaci.

d) Implementace reformy managementu vědy

Významný dopad na instituty bude mít rovněž připravovaná reforma managementu vědy, která bude spočívat ve vyjasnění procesních kompetencí a odpovědnosti, významné úpravě nastavení odvodu režijních prostředků, a v konečném důsledku posílení role a odpovědnosti institutů při podpoře řešení. V důsledku této reformy s plánovanou implementací od začátku roku 2023 rozšířím tým projektových manažerek IPS a maximální důraz položím na včasné a profesionální převzetí všech agend, aby nedošlo k újmě při podpoře konkrétních grantových projektů. Zavedená pravidla pro nastavení režijních prostředků budou upřesněna tak, aby zajištění projektů bylo

samofinancovatelné a zároveň aby režijní prostředky bylo možné kompletně reinvestovat do podpory projektového řízení. Ve spolupráci s vedením fakulty budu usilovat i to, aby na základě zpětné vazby mohlo dojít k vyhodnocení reformy a parametrickým úpravám v případě potřeby.